

ZICHT OP ZONIËN

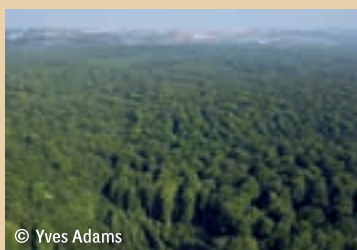
Januari 2026

ZONIËNWOUd

5

FOCUS

De Structuurvisie:
een gedeelde visie voor
het ZONIËNWOUd

© Yves Adams

8

MIJN ZONIËN

De Zoniën-
vrijwilligers:
de ogen, oren
én helpende
handen van
het woud

14

HET WOUd IN!

Op ontdekking
met Zonnebloem

© Thierry Lampe

3 Zoniën in beeld

4 Zoniën kort

5 FOCUS

De 'Structuurvisie voor het ZONIËNWOUd', een gemeenschappelijke visie voor een uitzonderlijk natuurpatrimonium

8 Mijn Zoniën

De Zoniënvrijwilligers: de ogen, oren én helpende handen van het woud

10 Sporen uit het verleden

De bodem van het woud: een getuige van 20.000 jaar geschiedenis

© Roger Langohr

12 Van de hak op de tak

Dat zit wel snor!
Afstervende bomen ..., zijn doodnormaal!
De baard van Koning Winter

13 Zoniën in beweging

Maak het verschil met jouw bedrijf

© Stichting Zoniënwoud

14 Het woud in!

Met natuurvereniging Zonnebloem

15 Wat te doen in het ZONIËNWOUd

Samen voor een sterk ZONIËNWOUd!

Ons ZONIËNWOUd is in meerdere opzichten uitzonderlijk: intergewestelijk, vlakbij onze eigen en de Europese hoofdstad en rijk aan biodiversiteit. Het is samen dat we het moeten beschermen en versterken.

De drie gewesten die het beheer ervan delen, hebben dit goed begrepen. Reeds in 2008 besloten ze via dialoog en overleg om de doelstellingen van Natura 2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, te verwezenlijken. Hoe dan? Door met de 'Structuurvisie voor het ZONIËNWOUd' een gemeenschappelijke toekomstvisie voor dit bosmassief te bepalen.

In 2017 werd deze samenwerking versterkt door dankzij een intergewestelijke samenwerkingsovereenkomst de Stichting ZONIËNWOUd op te richten, verantwoordelijk voor het uitdragen van deze visie en het coördineren van een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid bouwt de Stichting geduldig op, in vertrouwen en met respect voor ieders competenties. Mensen verenigen is vandaag nog steeds de kern van onze missie:

- De drie gewesten verenigen rond een samenhangend beheer voor het volledige woud.
- België en Europa verenigen rond thema's als Natura 2000, oude bossen en het UNESCO-Werelderfgoed. Thema's waarvoor het ZONIËNWOUd, op een boogscheut van de Europese instellingen en ondersteund door LIFE-projecten, het ideale terrein voor praktische samenwerking is.
- De versnipperde natuur met elkaar en haar omgeving verbinden binnen het nieuwe intergewestelijke kader dat ontstaan is door de erkenning van het Nationaal Park Brabantse Wouden.

Maar verenigen betekent voornamelijk alle betrokken actoren samenbrengen in een gemeenschappelijke dynamiek die gunstig is voor het woud: bosbeheerders, wetenschappers, gemeenten, mobiliteit, partnerverenigingen, vrijwilligers, bezoekers, buurtbewoners en bedrijven.

In dit magazine vind je inspiratie om je in te zetten voor het ZONIËNWOUd, op basis van jouw passie of expertise.

Sluit je bij ons aan, want ook in het ZONIËNWOUd geldt: samen sterk.

Herman Van Rompuy,
Voorzitter van Stichting ZONIËNWOUd

Zoniën in beeld

Leg je tijdens jouw bezoek aan het ZONIËNWOUDE natuurpracht graag vast op foto en wil je dit graag met de Zoniën community delen? Stuur ons jouw foto in hoge resolutie naar: info@stichtingzonien-fondationsoignes.be

► Een turquoise-blaauwe flits, vlak boven het heldere water

“De Europese ijsvogel (*Alcedo atthis*) landde op een tak om de omgeving te observeren, voordat hij een duik nam om kleine visjes en waterinsecten te vangen.”

Nadine Lints, Zoniënvrijwilliger

Prionus coriarius ◀

“Met een grootte van soms wel meer dan 6 cm, is de lederboktor (*Prionus coriarius*) de grootste boktorsoort in het ZONIËNWOUDE. Omdat hij vooral bij schemering en 's nachts actief is, zie je hem zelfden. Zijn larve ontwikkelt zich in grote stronken dood hout, waar die minstens drie jaar overleeft.

Hier zie je een mannetje, herkenbaar aan zijn grote voelsprietten, gevonden in het Woluwepark in juli 2025.”

Frank Vassen, bondgenoot van het ZONIËNWOUDE

► Paddenstoelen als schakel in de kringloop van het bos

“Paddenstoelen zijn niet enkel mooi om naar te kijken, ze vervullen ook een cruciale ecologische functie. Zwammen zijn de recyclers en netwerkbouwers van de natuur. Zonder hen zou het bos vastlopen. Ze breken organisch materiaal zoals dood hout en bladeren af en zetten deze om in voedingsstoffen voor andere organismen. De paddenstoel zelf (het bovengronds deel) dient bovendien ook als voedingsbron voor bepaalde soorten. Het ondergrondse deel van de zwam, het mycelium, vormt een netwerk dat bomen met elkaar verbindt.”

Maxime Maes, boswachter

Miljaar, alweer een mastjaar! ◀

“Wanneer de droge en zonovergoten zomer nog nazindert en stilaan plaats ruimt voor het ingetogen licht van de herfst, rijpen de eikels aan deze zomereik geduldig en massaal verder tot aan hun uiteindelijke doel: zich voortplanten! Vinden zij de nodige wortelruimte, zullen zij de levensnoodzakelijke toekomstige ademruimte schenken!”

Bart Swerts, boswachter

Zoniën kort

Het ZONIËNWOUD onderscheidt zich door haar rijke biodiversiteit

Tijdens de Grote Bioblitz van het ZONIËNWOUD, die plaatsvond van 18 tot 26 mei 2025, konden dankzij meer dan 3.400 waarnemingen 1.093 unieke soorten worden geïdentificeerd via de app ObsIdentify. Deze participatieve burgerinventarisatie heeft ertoe bijgedragen dat het ZONIËNWOUD het op één na meest biodiverse Natura 2000 gebied is van de Nationale Biodiversiteitschallenge. Een mooie actie die het mogelijk maakt om de uitzonderlijke biodiversiteit van het woud, dat ook als Unesco Werelderfgoed geklasseerd is, beter in kaart te brengen. We hopen tijdens de volgende edities nóg beter te doen!

Gezuiverd wegwater voor de IJse in Groenendaal

Vorige zomer zijn de inrichtingswerken aan de Koningsvijvers in Groenendaal gestart om vervuild regenwater van de Brusselse Ring (R0) en de spoorweg te zuiveren voordat het in de IJse terechtkomt. De waterkwaliteit van de IJse zal daardoor verbeteren wat ook bijdraagt aan de natuurdoelen van het ZONIËNWOUD en het Nationaal Park Brabantse Wouden. De IJse ontspringt in het ZONIËNWOUD op de grens van Sint-Genesius-Rode en Hoeilaart. Het riviertje stroomt vervolgens in Groenendaal door een aaneengeschakelde ketting van twaalf vijvers. Zo'n 20 kilometer verderop mondt de IJse uit in de Dijle.

Tussentijdse resultaten KlimaatTrappers Brabantse Wouden

De burgerwetenschappers die sinds juni het verkoelende effect van het ZONIËNWOUD onderzoeken, fietsten een pak interessante data bij elkaar. Op de afbeelding zien we het traject dat een deelnemer op 12 juni aflegde, waaruit we een duidelijk patroon kunnen afleiden. Rond 9 uur 's ochtends fietste de deelnemer van de stad richting het ZONIËNWOUD. We zien duidelijk dat de stippen die de temperatuur op het traject weergeven groener kleuren aan de rand van het woud. Die kleur komt overeen met koelere temperaturen rond vijftien graden, wat duidelijk afsteekt tegenover de roodoranje tinten die wijzen op temperaturen rond twintig graden. Het geeft aan hoe belangrijk bosrijke zones zoals het ZONIËNWOUD zijn om hittestress te verminderen, zelfs in de vroege ochtend. Momenteel gaat de UGent met de data die de KlimaatTrappers bij elkaar fietsten aan de slag om uitgebreidere conclusies te formuleren. Meer info: brabantsewouden.be

Monitoring van wilde dieren

Wetenschappers, boswachters en burgers uit de drie gewesten werken voortaan samen aan het monitoren van de fauna in het ZONIËNWOUD. Er werden zo'n 40 cameravallen geïnstalleerd in het hele ZONIËNWOUD. Dankzij dit netwerk kan de wilde fauna onopvallend worden geobserveerd en kunnen we meer inzicht krijgen in haar gewoonten. De resultaten zullen ook worden gebruikt om de monitoring van de reeënpopulatie te vervolledigen.

De ‘Structuur- visie voor het ZONIËNWOUd’, een gemeen- schappelijke visie voor een uitzonderlijk natuur- patrimonium

In het hart van België strekt het ZONIËNWOUd zich met haar 5.000 hectare pure natuur uit over Vlaanderen, Brussel en Wallonië.

Binnen dit bosgebied wordt door middel van dialoog en uitwisseling van goede aanpak, rekening gehouden met de belangen van het woud. Sinds 2008 definieert de ‘Structuurvisie voor het ZONIËNWOUd’ de gemeenschappelijke visie die de drie gewesten over het woud delen, de te bereiken doelstellingen – met als prioriteit haar ecologische functie – en de middelen die moeten worden ingezet om deze te bereiken.

Sinds 2020 staat Stichting ZONIËNWOUd garant voor deze visie en stuurt zij de gezamenlijke verantwoordelijkheid hierrond aan.

We kijken even terug naar de beginselen van deze unieke samenwerking.

Natura 2000 aan de basis van de Structuurvisie? De bosbeheerders halen herinneringen op

Patrick Huvenne van Agentschap voor Natuur & Bos: “Toen het ZONIËNWOUd werd geklasseerd als Natura 2000 gebied, werd het duidelijk dat we dit woud niet elk afzonderlijk konden beheren. Na talrijke vergaderingen kwamen we tot een document van 180 pagina’s waarin we het recept beschreven dat we wilden volgen om het woud te beschermen en te versterken.”

Stéphane Vanwijnsberghe van Leefmilieu Brussel: “Dit document werd in 2008 goedgekeurd door de drie gewestelijke regeringen. Het verbindt onze gewesten ertoe samen te werken om dit uitzonderlijke woud te behouden, de ecologische werking ervan te verbeteren en de integriteit ervan te versterken.”

Damien Bauwens van het Département de la Nature et des Forêts: “Achteraf gezien was deze Structuurvisie niet alleen een planningsinstrument, maar ook een echt pact tussen mens en natuur. Een verbintenis om de ecologische rijkdom van het woud te behouden en tegelijkertijd de toegankelijkheid ervan te garanderen. En bovenal is het de garantie dat ons bos altijd als één ecologische eenheid zal worden beschouwd.

© Thierry Lampe

© Thierry Lampe

© Ernst Guelcher

© Thierry Lampe

Bezoekers onthalen met respect voor het woud

Aan de ‘toegangspoorten’, die gemakkelijk bereikbaar zijn met de fiets, het openbaar vervoer of de auto, worden bezoekers met open armen verwelkomd: infoborden, picknicktafels en banken, een speelzone voor de allerjongste natuurliefhebbers.

De toegangspoorten sluiten nauw aan op het recreatieve netwerk dat wandelaars, joggers, fietsers en ruiters maar liefst 350 kilometer aan prachtige paden biedt, afhankelijk van hun activiteit.

Door vanaf hier het grootste deel van de bezoekersstroom in goede banen te leiden, dragen deze toegangspoorten bij tot het behoud van het ecologische hart van het woud.

Naarmate men zich verder van deze poorten bevindt, worden de paden ruiger, de vegetatie dichter en de bewegwijzering discreter. Dat is een bewuste keuze. De beleving verandert, wordt intiemer en authentieker. Het woud, haar fauna en flora krijgen hun rust en ruimte terug en de mens wordt aangemoedigd om met het nodige respect deze biodiverse maar kwetsbare plekken te betreden.

Het ZONIËNWOUd, een Natura 2000-gebied

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Het heeft als doel om op lange termijn het voortbestaan van de meest waardevolle en bedreigde soorten en habitats in Europa te verzekeren en hun goede staat van instandhouding te behouden of te herstellen. Daarbij worden natuurbehoud en verenigbare menselijke activiteiten met elkaar verzoend.

Een bezoeker betreurt de sluiting van een kleine parking waar hij steeds parkeerde.

Sanne van Stichting ZONIËNWOUD antwoordt als volgt: “Deze kleine parkings werden middenin het bos aangelegd, in de periode dat de auto nog koning was. Door deze kostbare ruimte terug te geven aan de natuur, versterken we de rust van het woud. Twee kilometer verderop, aan de rand van het woud, heeft de NMBS een nieuwe parking aangelegd met 250 plaatsen, gratis in het weekend en ook geschikt voor personen met een beperking en fietsers. Dankzij de Structuurvisie zijn zowel de bezoekers als het woud hier beter van geworden.”

Versnipperde natuur opnieuw verbinden geeft meer ademruimte

De infrastructuur die het woud doorkruisen – Ring, snelweg, spoorlijnen – hebben het woud in de loop der tijd versnipperd. Dankzij de Structuurvisie kunnen natuurlijke verbindingen de breuken helen en geven ze het woud weer ademruimte. Elk nieuw ecoduct, elke nieuwe ecotunnel herverbindt plekken die door de mens werden gescheiden.

Wist je dat... dankzij het ecoduct van Groenendaal ook vleermuizen de Ring opnieuw oversteken? Voorheen verplaatsten ze zich zeer beperkt in het woud omdat de snelwegverlichting een barrière voor hen vormde. Daardoor functioneerde ook hun leefgebied ecologisch niet goed.

Een woud dat verbonden is met de andere bosgebieden van de Brabantse Wouden

Het ZONIËNWOUD maakt deel uit van een groter gebied met veel natuurelementen zoals de valleien van de Voer, de Laan, de IJse, de Woluwe, de Dijle, de Argentine en de Nethen. Het maakt integraal deel uit van een groter bosgebied, de ‘Brabantse Wouden’, samen met het Meerdaalwoud, het Hallerbos en het bois de La Houssière.

Het is de bedoeling om in te spelen op de intergewestelijke dynamiek rond het Nationaal Park Brabantse Wouden en om deze natuurlijke verbindingen te versterken. Ecologische corridors zorgen ervoor dat dieren zich vrij kunnen bewegen tussen de bosmassieven, zonder wegen en spoorwegen over te moeten steken. Ook recreanten hebben baat bij deze verbindingen: wandelpaden en fietsroutes creëren een vloeiend netwerk tussen Vlaams-Brabant, Brussel en Waals-Brabant.

Een duidelijke en herkenbare identiteit

Het ZONIËNWOUD bevestigt haar unieke identiteit. Dankzij een uniforme vormgeving – infoborden, pictogrammen, meubilair, communicatiekanalen – merkt de bezoeker in één oogopslag dat men zich in het ZONIËNWOUD bevindt. Deze samenhang is niet alleen een kwestie van stijl, het toont ook de eenheid van het gebied en de ambitie om zich gezamenlijk voor het woud in te zetten, ongeacht het gewest.

Een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Voor Stichting ZONIËNWOUD zijn de bescherming en versterking van het woud een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Onder de noemer ‘Samen voor het ZONIËNWOUD’ nodigt de Stichting iedereen die het woud genegen is uit om zich in te zetten op basis van zijn passie en expertise.

De Zoniënvrijwilligers: de ogen, oren én helpende handen van het woud

Sinds enkele maanden kan het ZONIËNWOUDE rekenen op het team van Zoniënvrijwilligers: gedreven, enthousiaste burgers die zich inzetten voor haar bescherming. Na een korte maar boeiende opleiding waarin de basisbeginselen van het ZONIËNWOUDE aan bod kwamen, ontving in september een eerste groep deelnemers de officiële titel van Zoniënvrijwilliger.

Een aanwinst voor het woud én haar bezoekers

Zoniënvrijwilligers dragen bij aan de bescherming van het woud door bezoekers te onthalen en te informeren, biodiversiteit in kaart te brengen, te helpen bij de omkadering van activiteiten of door bij te dragen aan de communicatie. Ze helpen ook met het verwijderen van exoten en onderhouden wandelpaden en andere infrastructuur. De kans is groot dat je ze tijdens jouw bezoek aan het werk ziet. Aarzel niet om hen gedag te zeggen. Ze zijn er ook voor jou!

© Stichting Zoniënwoud

© Stichting Zoniënwoud

De Zoniënvrijwilligers werken samen met het bospersoneel en de partnerverenigingen van het woud. Hoe ze dit zelf ervaren, lees je hier :

“Ik ben als fervente natuurliefhebster aangenaam verast van mijn eerste maanden als Zoniënvrijwilliger. Dankzij dit vrijwilligersprogramma kan ik niet alleen nog vaker een duik nemen op de voor mij meest betoverende plek van Brussel, maar ook mijn enthousiasme voor het ZONIËNWOUd delen, bijdragen tot diens bescherming en nuttige zaken bijleren van de experts van het bos. Ik ontmoet er ook tal van fijne personen in een gezellige sfeer. Het is een verrijkende ervaring die praktisch haalbaar is voor me met mijn full time job en andere privé-activiteiten. Ik kijk al erg uit naar de toekomstige monitoring van fauna, om bomen helpen aan te planten, om mee te doen aan een clean up, maar ook om eindelijk het vliegend hert waar te nemen en ideeën met de verenigingen te delen om zo samen het bos beter te beschermen!”

Chloé Van Driessche,
Zoniënvrijwilliger

“Toen ik hoorde over de Zoniënvrijwilligers was ik eerst geïntrigeerd, maar ook snel enthousiast over het idee om burgers te betrekken bij de bescherming van ons geliefde ZONIËNWOUd. Ik heb niet lang getwijfeld om me in te schrijven. Een van de sterke punten van het opleidings- en activiteitenprogramma is de ontmoeting met de verschillende actoren van het woud, met name boswachters en beheerders. Zij zijn, net als wij, verliefd op en gepassioneerd door de rijke en soms kwetsbare fauna en flora van het woud. Met onze vereniging Hêtre Sauvage delen we kennis en verwondering over de natuur. Het Zoniënvrijwilligersproject is daarom een ideaal klankbord. Het gebeurt dat we tijdens onze activiteiten Zoniënvrijwilligers tegenkomen, maar ook dat we deelnemers aan onze activiteiten terugzien bij het team van Zoniënvrijwilligers! Ik ben dan ook benieuwd hoe het vrijwilligersproject zich zal ontwikkelen en hoe Hêtre Sauvage hierbij een rol kan spelen.”

Mathieu Roth,
partnervereniging Hêtre Sauvage en Zoniënvrijwilliger

“Sinds januari 2025 krijgen we de hulp van een tiental gedreven Zoniënvrijwilligers die zich maandelijks in het woud begeven en helpen bij het uitvoeren van beheertaken. Van het heraanleggen van picknickzones en parkings tot het herstellen van wilddrasters; het komt allemaal aan bod. Dankzij deze samenwerking worden burgers op een aangename en actieve manier bewust gemaakt over het bosbeheer. De opstart van deze vrijwilligerswerking is dan ook een schot in de roos.”

Steve Decat,
ploegbaas arbeidersploeg
Groenendaal, Agentschap
Natuur & Bos

“Daar het ZONIËNWOUd mij al gans mijn leven zoveel vreugde en plezier heeft gegeven, zowel in de kindertijd, tijdens de jeugd, later en nu (spelen, fietsen, wandelen), vond ik voor mezelf dat het tijd was om voor het woud iets terug te doen. Als vrijwilliger heb ik nu de mogelijkheid om zowel informatieve taken als kleine beheerstaken te doen, dewelke mij enorme voldoening geven.”

Frans De Smedt,
Zoniënvrijwilliger

Zoniënvrijwilliger worden. Iets voor jou?

Ook zin gekregen om de handen uit de mouwen te steken en deel uit te maken van dit leuke team? Meld je hier aan en ontvang meer informatie over de basisopleiding om Zoniënvrijwilliger te worden. Of surf naar zonienwoud.be > zet je in > word vrijwilliger

De bodem van het woud: een getuige van 20.000 jaar geschiedenis

Onder de bomen van het ZONIËNWOUDE gaat een fascinerende wereld schuil: die van de bodem. Dr. Roger Langohr, specialist in plantenecologie en bodemkunde, bestudeert al meer dan 45 jaar de geheimen ervan. Voor hem is de bodem een getuige van het verleden die de geschiedenis van dit unieke bosgebied in West-Europa kan navertellen.

Een oude, intacte leemlaag

Het ZONIËNWOUDE maakt deel uit van het uitgestrekte leemgebied dat België van west naar oost doorkruist en zich uitstrekt tot aan de Balkan. Deze leemlaag, zeer voordelig voor landbouw, bestaat uit een fijn stof dat tijdens de laatste IJstijd, tussen 20.000 en 15.000 jaar voor onze jaartelling, is afgezet. Maar in het ZONIËNWOUDE is de situatie anders: de bodem hier werd nooit omgeploegd. Alleen enkele ontginningen voor hout en schaarse weidegronden aan de rand hebben een impact op het gebied nagelaten.

Deze vrijwel intacte bodem, zonder verstoringen door landbouw of veeteelt, maakt het tot een uitzonderlijk studieobject voor wetenschappers.

Een ondergronds kluwen, ontstaan tijdens de IJstijd

De bodem van het woud heeft een opmerkelijke morfologie die ontstaan is tijdens de laatste IJstijd. Onder een dunne laag humus (2 tot 3 cm) en een actieve losse laag (30 tot 40 cm) bevindt zich een fragipan. Deze fragipan (tussen de 30 à 40 cm en 100 à 120 cm diep) bestaat uit compacte blokken die aan het einde van de IJstijd, zo'n 11.000 jaar geleden, zijn ontstaan. Water en los materiaal stromen weg via openingen in een veelhoekig netwerk. Wortels van bomen zoals de beuk, kunnen niet doordringen in deze compacte blokken en maken gebruik van de zachtere openingen om tot 4 meter diep op zoek te gaan naar de voedingsstoffen die ze nodig hebben.

Verticale doorsnede van de Zoniënbodem:

- 1: Laag van afgestorven bladeren.
- 2: Dunne laag humus.
- 3: Laag met talrijke wortels tot een diepte van 30 à 40 centimeter.
- 4: 'Barstensysteem' met verticale aders, op een diepte tussen 40 en 120 centimeter. De boomwortels moeten door die smalle aders dringen om de diepere leemlaag te bereiken.
- 5: Onderste leemlaag van 120 centimeter tot 4 meter diep. De wortels bereiken hier de nog kalkrijke, vruchtbare leem die in de ijstijd is afgezet. Die laag zorgt ervoor dat de Zoniënbomen zo goed groeien.

© Roger Langohr

© Frederic Demeuse

Zure, chemisch arme bodem

De bodem van het woud is heel zuur. Van de 800 mm neerslag per jaar dringt 200 mm water diep door in de bodem, wat de verzuring van de bodem bevordert (de overige 600 mm verdampst via evapotranspiratie). Dit verklaart de grote aanwezigheid van planten die weinig eisen stellen aan de bodem en wiens wortelstelsel beperkt is tot een diepte van 30 tot 40 cm, zoals bijvoorbeeld heide en adelaarsvaren.

Toch behoort het beukenbos tot de meest productieve ter wereld: de diepe wortels van de beuken bereiken vruchtbaardere kalklagen onder de fragipan.

Het fragiele evenwicht van de beuk

Maar deze configuratie heeft zijn beperkingen. Zodra de beuk 80 jaar oud is, worden zijn diepe, verdikte wortels te krap in het veelhoekige netwerk. Ze sterven geleidelijk af, waardoor de boom afhankelijk wordt van zijn oppervlakkige wortels. Hij wordt dan kwetsbaar voor felle wind. Daarom worden beuken vaak getroffen door stormschade; bomen die door stormen omwaaien.

Een waardevolle en goed bewaarde topografie

Het ZONIËNWOUd is ook een geomorfologische schat. Het reliëf – droge valleien, heuvelruggen, microduinen – dateert ook van het einde van de laatste IJstijd. Door het ontbreken van landbouw is deze oude topografie, die nooit is geëgaliseerd of geërodeerd, bewaard gebleven.

Sinds de jaren '80 hebben LiDAR-scans het mogelijk gemaakt om een gedetailleerde kaart op te stellen, die een onvermoeide microtopografie aan het licht brengt. Daarbij werden oude karrenwegen geïdentificeerd, evenals meer dan 1.000 Merovingische locaties voor ijzerertswinning. De sporen hiervan – ijzerlakken, houtskoolmeilers, zandsteengroeven – zijn nog steeds zichtbaar voor het geoefende oog.

Artikel op basis van een interview met Dr Roger Langohr (roger.langohr@skynet.be).

Wil je meer weten? Scan deze QR code om zijn boek over dit onderwerp te kunnen lezen (uitgave in het Engels).

© Frederic Demeuse

© Frederic Demeuse

Een levend geheugen onder onze voeten

Het ZONIËNWOUd is niet alleen opmerkelijke natuur, het is ook een getuige van het verleden. Dankzij het onderzoek van Dr. Roger Langohr en andere gepassioneerde onderzoekers, geeft de bodem van het woud beetje bij beetje zijn geheimen prijs. Het maakt ons ervan bewust dat een bodem een betrouwbare kijk kan bieden op duizenden jaren geschiedenis, maar tegelijk ook een duidelijk beeld geeft van de vegetatie die er groeit. Een reden te meer om er zorg voor te dragen!

Een droog bos!

Hoewel het ZONIËNWOUd vaak geassocieerd wordt met een vochtig en schaduwrijk bos, is het in werkelijkheid een droog bos. Dat is misschien verrassend: de gletsjervalleien (of 'delles') die het massief doorkruisen, staan tegenwoordig grotendeels droog. Slechts enkele bronnen, zoals die in Groenendaal of aan Rood Klooster, zijn zichtbaar, daar waar het water op een ondoordringbare kleilaag stuit.

© Frederic Demeuse

Van de hak op de tak

Wie of wat bloeit, groeit en huist er in het ZONIËNWOUd? Duik mee in de wereld van de uitzonderlijke fauna en flora die hier thuis zijn!

‘Dat zit wel snor!’

Puberende jongens krijgen de baard in de keel, dat is geen nieuws. Maar dat bomen vroeg of laat een ‘snor in de schors’ kunnen vertonen, is misschien minder gekend. Dit is vooral zichtbaar bij jonge gladgeschorste stammen zoals bij deze beuk. Op de schors blijft een plaatselijke overgroeide noest in het stamhout zichtbaar als een taklitteken.

Bosbeheerders die begaan zijn met de productie van kwaliteits-hout, proberen oppervlakkige noesten te vermijden in de onderste meters van een toekomstboom. Hout zonder noesten is het waardevolste hout. Dit kan een natuurlijk proces zijn, waarbij de onderste takken door concurrentie en lichtgebrek afsterven (natuurlijke stamreiniging). Of indien nodig, door met een snoeizaag een handje te helpen.

‘De baard van Koning Winter’

Ijshaar, ook wel ‘de baard van koning Winter’ genoemd, is een fragiel type ijsgroei die ontstaat op dode, natte stukken hout waarin de schimmel ‘*Exidiopsis effusa*’ of ‘rozeblauwig waskorstje’ aanwezig is. Tijdens de stofwisseling scheidt deze schimmel water uit. Dat water neemt te veel plaats in en wordt via de kleine houtopeningen naar buiten geperst. Al moeten de weersomstandigheden wel ideaal zijn vooraleer ijshaar kan groeien. Ijshaar spotten is een kwestie van geluk. Het groeit alleen als het zachtjes, maar niet te hard vriest en wanneer de luchtvochtigheid hoog is. De minste zon laat de fragiele structuur smelten. Je vergroot je kansen door vroeg op te staan en je zoektocht te starten in de schaduwrijke gebieden van het ZONIËNWOUd waar veel dood hout ligt. Blijf tijdens je zoektocht wel steeds op de paden. Veel succes!

© Bart Swerts

‘Afstervende bomen ..., zijn doodnormaal!’

Deze hoogbejaarde beuk met een indrukwekkende stamomtrek van 5 meter is één van de ‘P/Mater familias’ in het bosreservaat van Rood-Klooster. Het zich langzaam afwikkende afstervingsproces werd al jaren geleden ingezet. Hierbij zijn ontelbare organismen betrokken: bacteriën, schimmels, insecten, vogels, zoogdieren, varens en mossen. Alle doorlopen ze een deel van, of hun volledige levenscyclus in dit unieke ecosysteem dat deze beuk hen biedt. De complexiteit ervan is fascinerend voor wie even de tijd neemt om deze processen te observeren. Ze zijn namelijk tijdloos binnen de kringloop van leven en dood.

© Stichting Zoniënwoud

De bescherming van het ZONIËNWOUd? Maak het verschil met jouw bedrijf.

De bescherming van het ZONIËNWOUd en van zijn uitzonderlijke biodiversiteit is een collectieve verantwoordelijkheid. Ook jouw bedrijf kan hier een belangrijke rol spelen. Het ZONIËNWOUd ondersteunen kan op verschillende manieren:

Word mecenas van het ZONIËNWOUd

Als mecenas zet je je op een duurzame en structurele manier in voor het ZONIËNWOUd. We zorgen ervoor dat je op regelmatige basis betrokken wordt bij de ontwikkeling van de projecten die jouw financiële steun genieten en nodigen je graag uit in het woud voor een breed aanbod aan boeiende activiteiten en terreinacties.

We ontwikkelen dit mecenaat in nauwe samenwerking met je en geven daarbij de voorkeur aan langdurige relaties.

Steek de handen uit de mouwen tijdens een teambuilding

Zoek je een boeiende activiteit voor jouw medewerkers, middenin een prachtig kader? Steek samen met je team de handen uit de mouwen in het ZONIËNWOUd en combineer dit met een boeiende natuurwandeling onder leiding van een partnervereniging. Neem deel aan een clean-up, een plantactie of help met het verwijderen van invasieve plantensoorten. Gedreven Zoniënvrijwilligers zorgen voor de gepaste omkadering. Sluit de dag gezellig af bij een van de horeca-gelegenheden van het ZONIËNWOUd. Wij zorgen in samenspraak met jou voor een programma en organisatie op maat.

Waarom dit engagement aangaan?

De voordelen voor jouw bedrijf.

- Bewustmaking creëren: Jouw werknemers ontdekken de unieke natuur van het ZONIËNWOUd, de uitdagingen waarmee het te maken krijgt en ze beleven een onvergetelijke ervaring.
- Groepsdynamiek versterken: Samenwerken aan concrete projecten schept een band en zorgt voor een blijvende herinnering.
- Positieve impact: Jouw financiële bijdrage wordt rechtstreeks gebruikt voor de bescherming van het ZONIËNWOUd.
- Imagooversterking: Jouw bedrijf kan zich identificeren als een speler die zich inzet voor natuur en biodiversiteit

De voordelen voor het ZONIËNWOUd

Dankzij jouw financiële ondersteuning kunnen hoogwaardige projecten ten voordele van het ZONIËNWOUd ontwikkeld worden: de omkadering en de opleiding van het Zoniënvrijwilligerteam, de organisatie van bewustmakingscampagnes en activiteiten om de kwetsbare biodiversiteit te beschermen en de natuur te versterken.

Interesse of meer weten? Contacteer Stichting ZONIËNWOUd via de pagina voor bedrijven: Zonienwoud.be > zet je in > Bedrijven

Ga op ontdekking in de natuur met natuurvereniging Zonnebloem

Natuurvereniging Zonnebloem biedt leuke activiteiten in het ZONIËNWOUd aan om samen met jouw familie of klas te doen: over kleine beestjes, bomen en het leven in de bodem en in het water. Je mag er als kleine wetenschapper ook zelf experimenteren! Hou je van dieren? Op hun Boerderij in Ukkel kan je de kippen en schapen bezoeken en tuinieren. Tijdens de vakanties organiseren ze leuke stages. Zonnebloem viert zijn 40e verjaardag. Ze leren je al spelenderwijs hoe je zorg kan dragen voor onze planeet.

Natuurquiz

Ontdek of je een echte boswachter in spe bent! Omcirkel het juiste antwoord.

1. Welk dier leeft in een hol ?

- A. De eekhoorn
- B. De vos
- C. De uil

2. Welke van deze bomen zie je vaak in het ZONIËNWOUd?

- A. De palmboom
- B. De beuk
- C. De sinaasappelboom

3. De roep van de groene specht klinkt als...

- A. Iemand die heel luid lacht
- B. Een kat die miauwt
- C. Een trompet

4. Wat kan je horen als je je oren spitst in het bos?

- A. De wind die door de bladeren waait
- B. Het geluid van de golven
- C. Een grommende dinosaurus

5. Waarom mag je eenden niet voederen ?

- A. Omdat ze liever zelf koken
- B. Omdat ze er ziek van kunnen worden
- C. Omdat ze liever gaan picknicken

Leerrijke avonturen met de partners van het ZONIËNWOUd

Zowel bij Zonnebloem in het Tournay Solvaypark als in het Bosmuseum in Groenendaal kunnen kinderen op een creatieve en boeiende manier kennis maken met de natuur en haar omgeving. Beide organisaties bieden een divers aanbod voor elke leeftijd; van kleuterklas tot secundair onderwijs, maar ook families met kinderen kunnen er terecht voor toffe activiteiten in en over de natuur.

Meer info : zonienwoud.be > ontdek & beleef > voor kinderen en jongeren

- Antwoorden:
- 1. B – De vos woont in een hol.
 - 2. B – De beuk is een boom die je het vaakst ziet in het Zoniënwoud.
 - 3. A – De groene specht doet hu-hu-hu-hu-hu, zijn roep lijkt op iemand die heel luid lacht.
 - 4. A – De wind, maar ook de vogels en de takken van de bomen maken heel veel geluiden.
 - 5. B – Door eenden te voederen, kunnen ze ziek worden. Hun maag kan stukjes brood niet verteren. Brood in het water wordt ook snel rot, waardoor er ziektekiemen ontstaan.

Wat te doen in het ZONIËNWOUd?

De agenda van het ZONIËNWOUd? Dé plek waar je alle activiteiten van de partners terugvindt!

Wandelingen met ervaren natuurgidsen, boeiende en speelse familie-activiteiten, activiteiten voor sportieve bosliefhebbers, maar ook lezingen rond tal van inspirerende thema's,

Check de agenda van het ZONIËNWOUd voor alle activiteiten!
zonienwoud.be > agenda

Gebruik de app van het ZONIËNWOUd en er gaat een wereld voor je open!

Het ZONIËNWOUd; dat is 350 km aan prachtige wandel-, fiets- en ruiterpaden! Kortom, voor elk wat wils!

Download de app en ontdek alle officiële routes of stippel je eigen route uit! Zo blijf je altijd op de juiste paden en zorg je mee voor het behoud van het woud!

Of surf naar zonienwoud.be >
ontdek & beleef

Word lid van een partnervereniging

Ondersteun de partnerverenigingen van het ZONIËNWOUd door lid te worden. In ruil nodigen ze je graag uit om het woud op een unieke manier te leren kennen.

Surf naar zonienwoud.be > partners

Op de hoogte blijven van wat er gebeurt in en rond het woud?

Schrijf je in op de E-Zoniën nieuwsbrief.
zonienwoud.be >
nieuwsbrief & contact

© Frederik Vaes

© Frederic Demeuse

© Wesley Poelman

ZONIËNWOU
FORÊT DE SOIGNES

Steun de bescherming van het ZONIËNWOU!

Dankzij jouw financiële steun kunnen projecten voor de bescherming van het ZONIËNWOU en haar prachtige fauna en flora ontwikkeld en ondersteund worden. Giften voor het ZONIËNWOU zijn fiscaal aftrekbaar.

Doe een gift:

Of surf naar:
zonienwoud.be >
zet je in > doe een gift

Het ZONIËNWOU steunen met jouw bedrijf?

Word mecenas van het ZONIËNWOU.
Dat is niet enkel een winst voor het woud,
maar ook voor jouw bedrijf!

zonienwoud.be > zet je in > bedrijven

© Kris Vandekerkhove

Colofon

Zicht op Zoniën wordt gerealiseerd door Stichting ZONIËNWOU in nauwe samenwerking met de Zoniënvrijwilligers, de talrijke partnervereinigingen van het ZONIËNWOU en de bosbeheerders uit de drie gewesten: Agentschap voor Natuur en Bos, Leefmilieu Brussel en Département de la Nature et des Forêts.

Verantwoordelijke uitgever:
Stichting ZONIËNWOU, Rood Kloosterstraat 10, 1160 Oudergem.

Grafische vormgeving: Angélique Corthals – Vservice.

Klimaatneutraal drukwerk - drukkerij zwartopwit - duurzaam 100% gerecycleerd papier.

Stichting ZONIËNWOU ondersteunt de realisatie van een intergewestelijke en gemeenschappelijke visie voor het ZONIËNWOU en stimuleert initiatieven die goed zijn voor het woud.

Zicht op Zoniën kan worden uitgegeven dankzij de steun van het Life Project, Belgium for Biodiversity (B4B).

